

Nr 185.

Av herr **Öhman m. fl.**, om anslag till anordnande under innevarande budgetår av statliga och kommunala arbeten för arbetslösa

I kungl. proposition nr 15 framlägger regeringen förslag om anvisandet av 15 miljoner kronor till förstärkning av det under budgetåret 1931/1932 under femte huvudtiteln anvisade anslaget till bekämpande av arbetslösheten.

När frågan om anslag till bekämpande av arbetslösheten behandlades vid fjolårets riksdag, förelåg en motion av den kommunistiska gruppen vari yrkades, att riksdagen för innevarande budgetår skulle anvisa ett belopp av 50 miljoner kronor till arbetslöshetshjälp samt brytande av nu gällande direktiv för hjälpens utgående. Detta krav avvisades av såväl statsutskottet som av riksdagen med motivering, att det var för rundligt tilltaget. Nu visar det sig emellertid, att kravet på 50 miljoner kronor till arbetslöshetshjälp var synnerligen välgrundat och ingalunda för högt tilltaget utan snarare för lågt beräknat. Räknar man tillsammans det belopp, som fjolårets riksdag anvisade, och vad regeringen redan anvisat och vad som nu äskas i förevarande proposition, finner man, att slutsumman i runt tal blir 30 miljoner kronor. Detta trots att arbetslöshetshjälpn utgått enligt arbetslöshetskommissionens sväldirektiv.

De siffror, som regeringen anför i propositionen beträffande arbetslöshetens omfattning, visa ingalunda upp det verkliga antalet arbetslösa hjälpbehövande. Detta beroende på att många arbetslösa, på grund av förklarlig ovilja mot arbetslöshetskommissionens brutala direktiv och rådande omänskliga arbetsförhållanden vid kommissionens förläggningar, icke anmäla sin arbetslöshet till de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. Men redan arbetslöshetskommissionens rapporter om antalet hjälpsökande visa på en oerhörd stegring av antalet arbetslösa i landet. Sålunda rapporterar arbetslöshetskommissionen, att antalet arbetslösa den 31 sistlidne oktober utgjorde 57,100, men redan en månad senare eller den 30 november hade antalet hjälpsökande stigit till 77,200. Sedan dess har antalet arbetslösa ytterligare stegrats och torde vid årsskiftet utgjort närmare 200,000.

På vilket sätt vill då regeringen ingripa för att bringa hjälp åt arbetslöshetens offer? Därom heter det i den föreliggande propositionen, att hjälpverksamheten skall bedrivas i huvudsak efter samma linjer och hjälpen utgå enligt samma grunder som hitintills. Det vill med andra ord säga, att huvudmassan av de arbetslösa skall lämnas utan varje som

helst bistånd och att den lilla procent av antalet arbetslösa, som skall erhålla någon hjälp, skall erhålla densamma enligt A. K:s kända direktiv.

Till ett fortsättande med en dylik arbetslöshetspolitik kommer den kommunistiska riksdagsgruppen icke att lämna sin medverkan. Den kommunistiska gruppen har under en följd av år framfört krav på en omläggning av statens arbetslöshetspolitik och brytande med arbetslöshetskommissionens strejk- och sväldirektiv. Ingenting har inträffat, som motiverar ett ändrat ställningstagande. Den behandling, som de arbetslösa hittills i många fall varit utsatta för, måste få ett slut, och andra vägar beträdas för att bringa de arbetslösa utkomstmöjligheter.

Utan att frånga vår socialistiska grundsyn på arbetslöshetens orsaker som en följd av den kapitalistiska produktionsordningen och att arbetslöshetsproblemet följaktligen icke slutgiltigt kan lösas så länge denna ordning består, anse vi dock, att verk samma åtgärder kunna vidtagas för bringandet av hjälp åt de arbetslösa, såvida regering och riksdag verkligen ha vilja därtill. Den första förutsättningen härför är ett definitivt brytande med den hittills genom arbetslöshetskommissionen bedrivna verksamheten och hjälpverksamhetens inriktande efter helt andra linjer. I första hand böra statsmakterna enligt vårt förmenande vidtaga sådana åtgärder, som framskapa förutsättningar för de arbetslösa att i största möjliga utsträckning komma i produktivt arbete. Ett verksamt steg i denna riktning vore en allmän förkortning av arbetstiden inom industrien. En förkortning av arbetstiden i enlighet med av den kommunistiska gruppen vid årets riksdag framlagda motionen skulle medföra, att ett avsevärt stort antal av dem, som nu äro arbetslösa, skulle dragas in i produktivt arbete.

En rationell lösning av pensionsförsäkringen, inneslutande en höjning av nu utgående pensionsbelopp, så att vederbörande pensionär kunde få sin fulla försörjning, och en sänkning av åldergränsen för rätten till uppbärande av pension, skulle helt visst medföra, att många åldriga och utslitna arbetare skulle lämna sina arbetsplatser och därigenom bereda plats för yngre arbetare, som nu gå arbetslösa. Även i detta avseende har den kommunistiska gruppen vid årets riksdag väckt en motion.

Jämsides med genomförandet av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, varom även den kommunistiska riksdagsgruppen framfört förslag vid årets riksdag, och vidtagande av sådana åtgärder, som äro ägnade att bereda plats i största möjliga utsträckning åt de arbetslösa i den öppna marknaden, måste med hänsyn till arbetslöshetens omfattning och dess permanenta karaktär särskilda åtgärder vidtagas från statsmakternas sida för skapandet av arbetstillfällen. En rationellt bedriven skogsvård i Norrlands skogar skulle giva arbete åt många arbetslösa och bidra att skapa försörjningsmöjligheter åt befolkningen i de norrländska länen, där arbetslösheten är jämförelsevis störst i förhållande till andra delar av landet. Det erfordras endast, att riksdagen beviljar härför erforder-

liga medel. Det av regeringen framlagda förslaget om anvisandet av 2 miljoner kronor till detta ändamål synes oss vara allt för lågt tilltaget.

Den av arbetslöshetskommissionen hittills tillämpade metoden att lägga under sig arbeten, som höra till den öppna marknaden, såsom väganläggningar och dylikt, vilka arbeten under alla förhållanden skulle komma till utförande, är förkastlig och bidrager icke på något sätt att skapa nya arbetstillfällen. Det enda resultat som härigenom uppnås är att de arbetare, som erhålla arbete vid dessa under arbetslöshetskommissionen sorterande arbetsplatser, tvingas utföra arbetet till priser, som göra det omöjligt för dem att försörja sig själva och sina familjer och kostnaderna för arbetets utförande bli i regel större för stat och kommuner än om detsamma utförts under arbetsvillkor, som gälla i den öppna marknaden. De av arbetslöshetskommissionen under innevarande budgetår planerade vägarbetena och väganläggningarna böra således överlämnas till att utföras under respektive kommuners och vägstyrelsers egen regi och för arbetslöner, som gälla i den öppna marknaden.

Under betonande av att arbetslösheten är av permanent karaktär och att statsmakterna i beaktande härav måste inrikta sin arbetslöshetspolitik med hänsyn därtill med sikte på, att alla arbetslösa under nu rådande produktionsordning icke kunna beredas arbete i den öppna marknaden, måste de nu gällande direktiven för hjälpen till de arbetslösa frånträdas. Vid de arbetstillfällen, som genom statsmakternas ingripande skapas, måste arbetarna betalas för sitt arbete med löner, som stipuleras i avtal på den öppna marknaden eller slutas vid arbetsplatserna mellan respektive parter. Arbetarnas föreningsrätt måste vid dessa arbetsplatser lämnas okränkta. I de fall arbete inte kan beredas alla arbetslösa, måste kontant understöd utbetalas till belopp, som gör det möjligt för vederbörande att erhålla full försörjning.

De krav, som framföras i denna motion, syfta till att bereda möjligheter till en sådan arbetslöshetspolitik, att alla arbetslösa kunna beredas utkomstmöjligheter genom arbete eller kontantunderstöd. Arbetslöshetskommissionen avvecklas och ledningen för arbetslöshetsverksamheten lägges direkt under socialdepartementet. Ett fortsatt bibehållande av arbetslöshetskommissionen med dess direktiv kan i fortsättningen som hittills endast bli ett hinder för ett förnuftigt och smidigt ordnande av arbetslöshetsverksamheten.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen med anledning av regeringens proposition nr 15 måtte bevilja ett förslagsanslag på 70 miljoner kronor att disponeras under innevarande budgetår till anordnande av statliga och kommunala arbeten för de arbetslösa;

att riksdagen måtte som villkor för anslagets an-

vändande föreskriva, att arbetslöshetskommissionen avskaffas samt att hjälpverksamheten för de arbetslösa organiseras så att ledningen därav lägges direkt under socialdepartementet och under detsamma sorterande organ;

att de genom staten eller kommunerna anordnade arbetena för de arbetslösa betalas med avtalsenliga löner, samt att riksdagen vid beviljande av ovan nämnda anslag måtte fastställa sådana direktiv, att alla arbetslösa i möjligaste mån beredas arbete och att, därest i något fall arbete ej kan beredas de arbetslösa, dessa beviljas rätt till kontant understöd.

Stockholm den 22 januari 1932.

Oscar Öhman.

Karl Kilbom.

Nils Flyg.

Edoff Andersson.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

J. P. Dahlén.